

Monumentnummer*: 464973

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijkmonument
Inschrijving register* 16 november 1993
Kadaster deel/nr 82698/137

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Vaals Vaals Limburg

Locatiennaam Locatieomschrijving
Vaals

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Vaals	E			1159
Vaals	E			1137
Vaals	E			463

*Omschrijving***

HISTORISCHE TUIN- EN PARKAANLEG. Aan drie zijden rechthoekig ommuurde parkaanleg in verschillende niveaus, die in oorsprong uit het einde der 18e eeuw dateert. Nadat in 1791 een aanvang gemaakt was met de bouw van het huis kreeg Johann Arnold Clermont in 1793 de vergunning om bomen te laten planten langs de weg van Vaals naar het 'Nieuw Huys' genaamd 'Blumenthal'. Deze weg betreft de zuidoostelijke helft van de dwarsas van de aanleg van Blumenthal, de huidige Bloemendalstraat (thans geen laanbeplanting), zoals op de Tranchot-kaart (1803 e.v.) te zien is. Deze kaart geeft voor het eerst de formele aanleg van Blumenthal weer, met twee rechthoekige waterparterres en een rechthoekige gracht aan weerszijden van de hoofdas. Deze gracht, die zich aan de voorzijde van het park bevond en evenwijdig aan de Bloemendalstraat verliep, werd omstreeks 1850 of in de tweede helft van de 19e eeuw gedempt (de gracht is nog weergegeven op de Topografische en Militaire kaart uit ca. 1850). Van deze gracht is het gebogen oeverprofiel ter weerszijden van de voormalige brug over deze gracht nog te zien in het terrein. In de tijd, dat de gracht werd gedempt werden waarschijnlijk ook de overige waterparterres dichtgegooid, die zich recht op de breedte-as van de twee gracht-helften bevonden. Twee waterparterres bevonden zich ter weerszijden van de zijgevels van het huis. De twee overige waterparterres waren op het hoogste niveau van de aanleg gesitueerd.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

De twee waterparterres achter het huis maakten deel uit van een terrassenaanleg in twee niveaus, die nog geheel bewaard is gebleven. Op de hoofdas aan de achterzijde van het huis worden de niveau's overbrugd door twee monumentale bordessen met trappen, keermuren, balustrades, fontein en smeedijzeren poort, die aan het einde van de 18e eeuw waarschijnlijk door de architect Joseph Moretti werden ontworpen; deze architect ontwierp wellicht ook de formele parkaanleg.

Tussen beide bordestrappen is de omgrenzing van een formele of neo-formele parterre bewaard gebleven. Deze omgrenzing verloopt vanaf de laagste bordestrap via twee concaaf gebogen lijnen evenwijdig langs de hoofdas tot aan de hoogste bordestrap (in het deel der Geïllustreerde Beschrijving van De Nederlandse Monumenten van Geschiedenis en Kunst; Zuid-Limburg Vaals, Wittem en Slenaken wordt deze omgrenzing op een andere wijze weergegeven).

Het eindpunt van de formele aanleg aan de door een muur begrensde achterzijde wordt door 19e-eeuwse iepen gemarkeerd, die in een rij ter weerszijden van de hoofdas zijn geplant.

Als zodanig vormt de parkaanleg van Blumenthal een van de weinige parken, zo niet het enige park in Nederland, met een oorspronkelijke formele terrassenaanleg, waarvan de architectonische versierende onderdelen grotendeels behouden zijn gebleven.

In de eerste helft van de 19e eeuw werd op Blumenthal een park in landschapsstijl aangelegd, dat zich grotendeels aan de voorzijde van het huis concentreert. Deze aanleg, die bestaat uit een in vloeiende lijnen opgezet patroon van wandelpaden rond een cirkelvormige oprit, is nog gedeeltelijk bewaard en wordt door diverse boomgroepen en solitair versierd en ingedeeld (beuk, plataan, kastanje). Langs de randen bevinden zich thans parkeerplaatsen, die zijn aangelegd in verband met de huidige bestemming van Blumenthal als hotel en die voor de historische aanleg van ondergeschikte betekenis zijn. Aan de achterzijde van de parkaanleg bleven deze veranderingen in de eerste helft van de 19e eeuw beperkt tot de aanplant van solitair (beuk, eik, es, plataan).

Omstreeks 1848 werd op Blumenthal een klooster met pensionaat gevestigd van de Dames du Sacre Coeur. Toen werd het terrein aan drie zijden ommuurd. Waarschijnlijk werd toen tussen de genoemde rij iepen en de achtermuur bijna over de gehele breedte van de aanleg een smal, laag en langwerpige bordes opgeworpen, dat als verhoogd wandelpad nog steeds bestaat.

In de tweede helft van de 19e eeuw werd op de hoofdas een oprijlaan aangelegd, de Sjuwats Iris, (thans met een rij linden aan weerszijden beplant), die van de dwarsas van de aanleg (Bloemendalstraat) tot aan de Maastrichterlaan reikt. Voorts werd in de tweede helft van de 19e eeuw, toen het hoofdgebouw ondermeer in zuidoostelijke richting werd verlengd, aan deze zijde eveneens een parkaanleg in landschapsstijl gerealiseerd (thans openbaar park); thans is er geen historisch waardevolle relatie meer te ontdekken tussen dit openbaar park en de aanleg van Blumenthal. In het begin van de 20e eeuw werd in de ZO-hoek van de aanleg de tennisbaan aangelegd.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

Historische aanleg

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument